

La phisionomie n'est pas une
regle qui nous soit donnée pour
juger des hommes: elle nous
peut servir de conjecture.

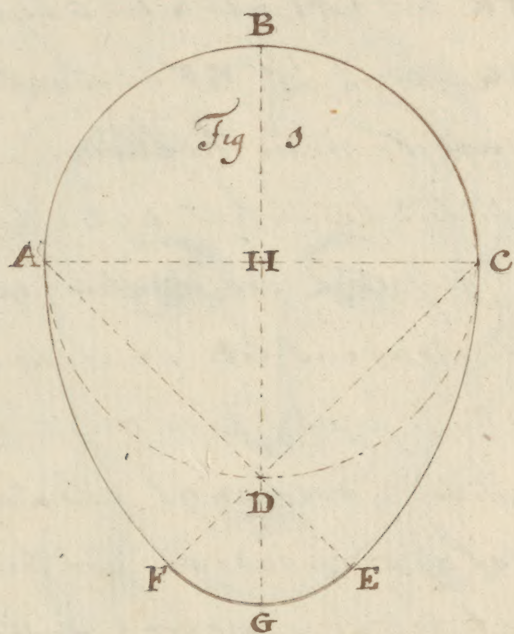
De La Bruyere

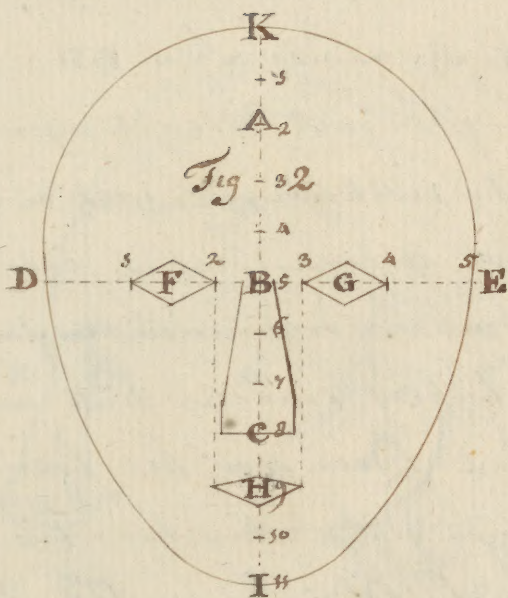
Ten einde in het beoeffenen der Physiognomie=
=kunde niet in het onzekere om te tasten is het
zeer dienstig in aanmerkinge te houden, de ge
=daante of vorm en de proportie der verschillende
Deelen van een wel geëvenredigt aangesicht.
Met opzicht tot den vorm van het hooft
schijnt de natuur het zelve eene eironde ge=
=daante te hebben toegeweezen; waar van de
onderscheidene middellijnen, of de lijnen van
het zogenaamde kruijs tot elkander in even=
=redigheid staan als 7 tot 9. alhoewel der=
zelver verschil doorgaans bij de vrouwen
wat minder is als bij de mannen.
Men beginne dus zyne beoeffeningen met
het beschrijven van een ovaal als grond=
=vorm van het aangesicht en late uit het
Fig. 5 midden H van de Linie AC eene Loot Linie
vallen, zette in H de eene voet des passers
en trekke de halve cirkel ABC voleyndende
den Cirkel door een blinde boog CDA welke de
Linie HG snijdt in D. men trekke de blinde
Linien ADE en CDF beschryve met den

radius AC de boog CE als mede met den radius
CA de boog AF en eindelyk met den radius
DF of DE den quadrant FGE deze uitwendige
cirkelstukken zullen den Omtrek van een
Ovaal of eierLinie uitmaken.
De Langste Lyn van het kruys KI in elf
gelyke deelen gedeelt zynde, duydt K den top
des Schedels aan, twee deelen nederwaards
Fig. 2 by A begint het hair, 5 deelen nederwaards
de wortel van de neus, dat is het punt daarde=
=zelve begint uitwaerds te Lopen, 8 deelen
nederwaerds bevindt sich de uiterste punt
van de neus 9 deelen nederwaerds heeft
men de midden Lyn van de mondt.
De breedte van het ovaal of de Linie DE in
5 gelyke deelen verdeelt zynde, bepalen
twee van deeze deelen namelyk F en G de
plaatzen der oogen, door twee ruyten welke
tot breedte (zynde die der ~~appels~~ bollen met de onder
en boven oogleden) de helft der Lengte,
dat is die van een deel, hebben, aangewezen.
De neusbal of top van de neus met de 2

stengels hebben te samen eene breedte van
1/6 DF.
De mondt H is 1/5 DE Lang en 1/3 van zyne
Langte of breedte, dik of hoog. van welke
hoogte of dikte in 3 deelen gedeelt zynde
twee door de onder en een door de boven Lip
beslagen worden.

Zie de uitwerkinge van de opgegeven propor:
:tie in de derde Figuur aangegeven.
Fig. 3 Om deeze zelve evenredigheid in het profil
Over te brengen. beschryf wederom 't voorge:
:stelde ovaal ABCD, zet in den perpendi:
:culairen as van 't zelve de in Fig 2 aan:
:getoonde verdeelingen BO. BG. BN en BP gevende
Fig. 4 het begin van het hair, de middenlyn der oogen
de Langte van de neus & de plaats van de midden:
:Lyn des monds, Laat van het begin van 't
hair een Loot Linie nederdaalen, deze zal het
oog als mede de stengels van de neus beper:
:ken, geef aan het oog, gelyk ook aan de
mond, de helft van deszelfs Langte uit de

B
Fig 1
A
H
C
D
F
E
G

K
1
A 2
Fig 3 2
4
D
F
B 5
G
E
6
7
C 8
H 9
10
I 11

tronietstelling van voren, Laat LM gelyk
½ GN en IK tot LM als 4 tot 5 Zyn.
Maak NQ gelyk ⅕ EF en Laat het oor de
Langte van de neus hebben.
Den omtrek van het agterhooft beperke
men, door de punt des passers in G te Zetten
en met den radius GB de cirkelboog BH te
beschrijven, waar door men weinig min-
-der capaciteit verkrygt als Lavater vordert
tot een welgeëvenredigt profil, namelyk dat
§ de horizontale Lyn getrokken van het punt
§ van de neus tot aan het einde van de kale
§ kop gelyk Zy aan de Lyn BD.
Maar Zal men met reden vragen. Stemt deze
Geometrische beschryvinge met de natuur daar
waar dezelve geëvenredigt is, overeen, of vindt
men in de natuur deze juiste geometrische pro-
-portie, en bij wat caracter vindt men die
Deze vragen Zal men door het bezien van de 5e
Figuur Zynde eenen nauwkeurigen omtrek van
het schaduwbeeldt van den Abt Rainal uit
het 2e deel van Lavaters verhandeling over de phy-

Fig 3

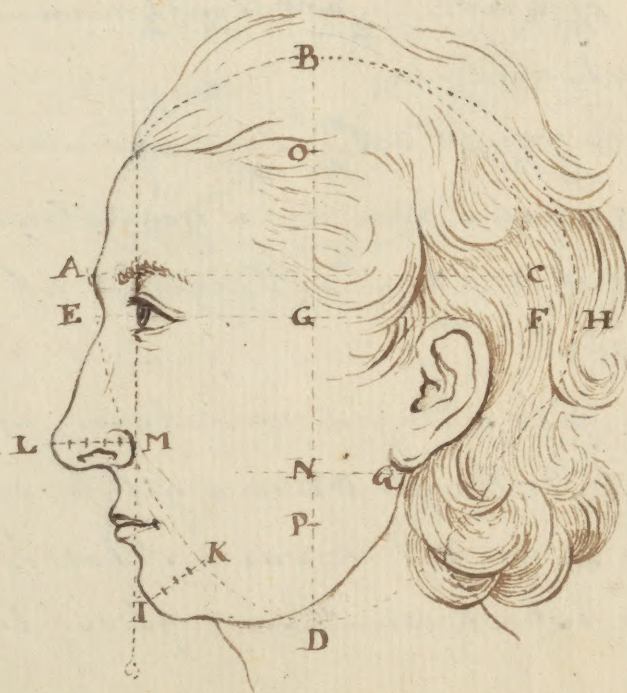

Fig 4

-siognomie, pag. 173.) beantwoordt vinden.
BD en EF zyn tot alkander als 9 tot 7. BD is ver-
Fig. 5 -deelt in 55 deelen het deelpunt O is 2 deelen
nederwaards. G 5 deelen N 8 deelen en P 9 deelen
Juist zo als in Fig: 2 is opgegeven; 't ovaal
is getrokken zo als Fig 5 aanwyst, de boog
BH is beschreven als in Fig 4 is aangetoont
alleenlyk is hier IK tot LM als 2 tot 4 dus de kin
¼ van de uitsprong van de neus nader aan
de eyer Linie als de opgave.
De Schedel Loopt naer het voorhooft binnen
het ovaal, het geen Lavater ook als merk-
-waerdig opgeeft, ook vindt men weinig
zulke agterhoofden.
De natuur wykt egter zeer aanmerkelyk in
andere gevallen van deeze geometrische beschry-
-vinge des menschen aangesichts af ziede
zesde Figuur.
Om deeze afwykingen naauwkeurig gade te slaan
Fig. 6 verdeele ik de hoogte BD in 9 gelyke deelen; 3½
van deeze deelen zet ik van de Schedel top nederwaerds
en van de uiterste punt des ooybeens binnenwaerds

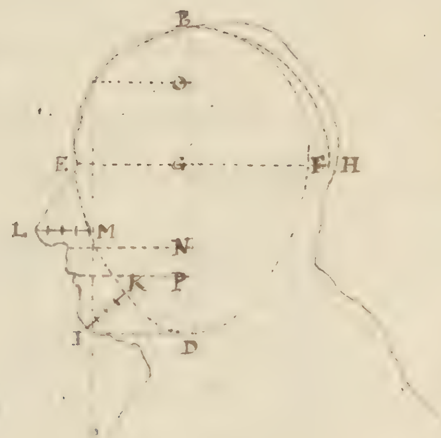

Fig. 5

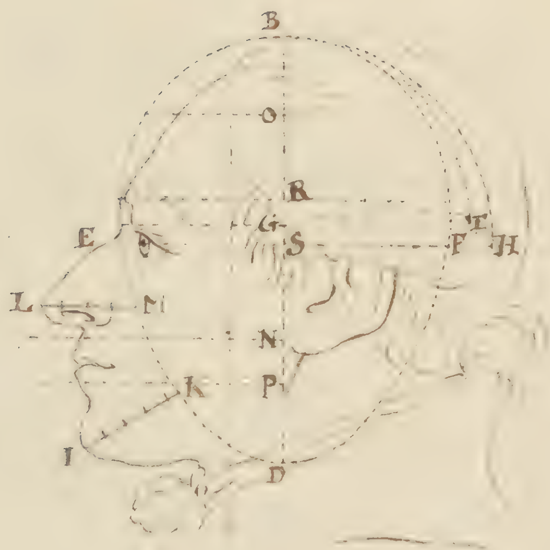

Fig. 6

uit geeft my het centrum voor de bovenste helft
van een ovaal zyn welk ik van de [illegible]
van de zoo [illegible] dat een gelyk opgegeven
is beschreven. Vervolgens ik de proportien
der voornaamste van het aanhoofd de neus
en de mond op gemelden wel als hier in
O. G. N en P door middel met blinde [illegible].
zoo als de linien aan den onderkant [illegible] ik trek uit
de boog BH tot het centrum S afsnyd de ore-
[illegible] by BT uit het centrum G voorts
trek ik nog de linien IK en LM welke hier
beide elkander zyn als AB tot A ook vergeet
ik niet de zoo lyn van het begin van het
haar te laten aanwyzen om de stand van het
hoofd te naauwkeuriger op te merken.
In Fig 6 valt het begin van het haar aan-
merkelyk binnen het ovaal en Fig 7 valt het
daar buiten, de breedte van het zelve valt in
Fig 7 [illegible] by [illegible] het hoofd in Fig 6 komt
het [illegible] by een 2e van het ovaal, [illegible]
[illegible] achterhoofd valt waarna men de dikte
van het hair daar afschaft in Fig 9 [illegible]

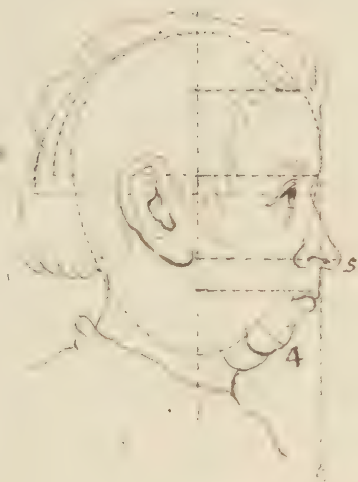

Fig. 7

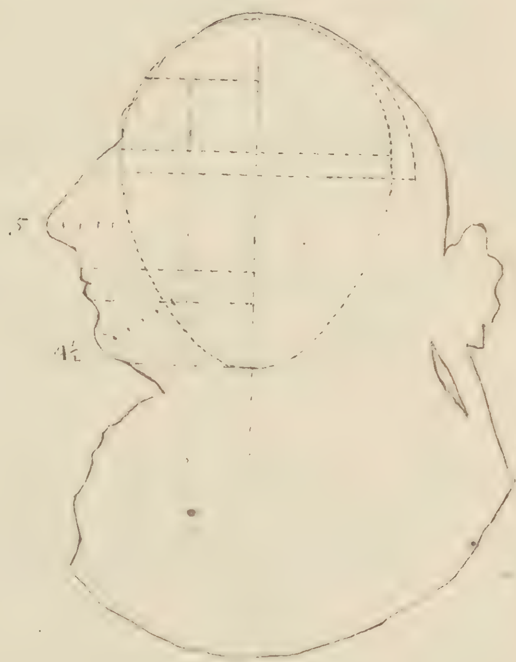

Fig. 8

binnen de origineele en noch meer binnen de gradupleen boog welk — verschil trekt in dit opsigt met Fig. 6.

Fig 8 is wederom een profil geheel verschillende met de beyde voorgaande, zo als uit de vergelijking der Figuren en de daar in getrokken geometrische Lynen ten duijdelykste blykbaar is.

Over het geheele beloop van een aangesicht doet Lavater de naevolgende zeer aanmerkelyke uitspraken.

„ Een geevenredigt mengsel en zagte samen-
„ vloeiing en afwisseling van concave con-
„ vexe en regte Linien vormdt de fynste en
„ beste aangesichten.

„ Het hoofd Langer als breedt, met een harde
„ kantige omtrek, betekendt harden zin
„ Onderneemen aard

„ Het hooft Langer als breedt met een lossen
„ uitgerekten omtrek duydt juist het tegen-
„ gestelde aan.

„ Het hooft breeder als Lang. met een harden

13

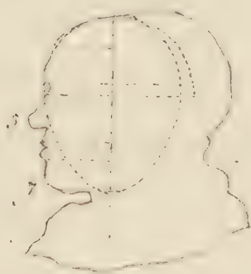

Fig 9

Fig. 10.

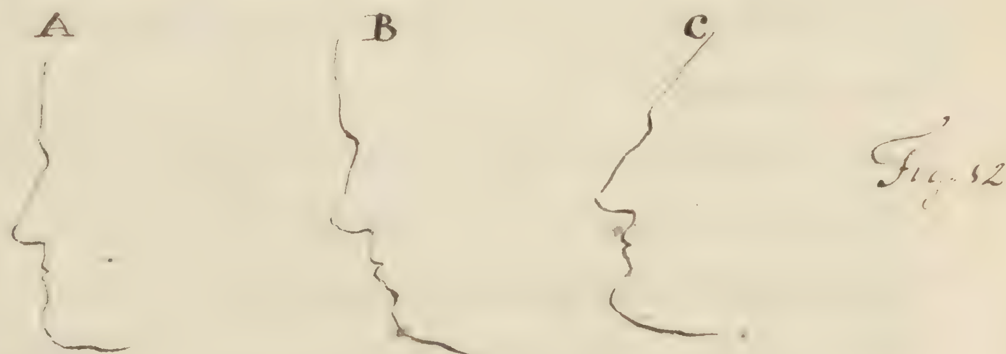
§ hoekige omtrek betekent vreeslijke overeen=
§ =delijkheid hooggaande boosheid
§ Het hooft breed als lang betekent ver=
§ :veer den omtrek los en uitgerekt is
§ traagheid. wellust.

Zonder de beelden in Fig 9 en 10 op deze ge=
:sagden toepasselijk te willen maken, worden
dezelve hier alleenlijk aangegeven, om
te toonen hoe ver de natuur ook in
dezen opsichte van sich zelven verschilt.

§ In een profiel waarvan het voorhoofd
§ Cirkelrond hoekeloos is, zal de neus opge=
§ :bogen of het tegendeel van een haviks=
§ :neus zyn, en de kin terug wyken.
§ Het onderste gedeelte van het aangesicht
§ styf en uitgerekt toont koel gedult
§ en bedaardheid
§ Dweepers hebben platte perpendiculaire
§ Langwerpig ronde aangesichten.
§ Perpendiculairheid geeft te kennen koel=
§ :heid, bekrompenheid, geheel perpendiculair
§ en geheel nul aan verstand is hetzelve.

§ Men zal weinige aangezichten zien die
§ niet met een van deeze hoofdvormen over-
§ eenkomst hebben, en zich niet in zulk
§ eene figuur bequamelijk laaten ran-
§ geeren.

§ De vormen der profielen laaten zich in
§ drie hoofd-klassen schikken als de
§ perpendiculaire A de van boven uitsteken-
§ de B & de van boven terug wijkende C
§ Een volmaakt aangezicht heeft in het
§ oogvallende gelijkheid der drie gewoone
§ verdeelingen, een horizontaal eindigent
§ voorhooft bykans horizontaale stoute
§ en gedrongen winkbrauwen, helder blauw.

§ Of helderbruine oogen, welker bovenste ...
§ Leden den Appel ½ of ⅓ part bedekken
§ Een neus met een breeden bykans parallel
§ Een Stomp eenigzints gezwaagden rug
§ een in 't geheel horizontalen mond, waar
§ bij de bovenlip, en de middellijn in 't mid-
§ den Zagtkens, edog eenigzints diep neder
§ Zinkt en de onderlip niet grooter is dan
§ de bovenlip.
§ Een ronde vooruit staande kin
§ kort donker bruijn hoofd hair gekruld
§ in groote partijen of Lokken.

Eer wij de beschouwinge van 't geheel verlaten en tot het opmerken der byzondere deelen overgaan, zal het niet onvoegzaam wezen, de muskelen van het aangesigt en de beenderen des hoofts te Leeren kennen uit Fig 53. 54. 55 en 56

(een Lorm: de Courcelles en de andere nae die van)
(de eerste geteekent nae de ~~plaaten~~ van Bartholomeus Eustachius) en derzelver uitleggingen
(de Courcelles en de andere door)
(van de 3 ... voor Bernard Siegfried Albinus.)

In zo verre die den physiognomist noodt=

zakelyk zijn.

Fig. 13. A Musculi Frontales. deze trekken weder-zyds een weinig opwaards, spannen de wink-brauwen en het gene wat tusschen de wink-brauwen tot aan de oogleden is, de tusschen-wydte of plaats Glabella genaamt, en de grootte hoeken der oogen, Zij trekken de huidt van de neus opwaerds, spannen dezelve, en te gelyk ook de overige huidt van het voor-hooft welke agter het voorhooft is, trek-ken ze tot die tusschenwydte waardoor zy het voorhooft dwars rimpelen of plojen. Zy helpen ook de Levatores Labii Superioris Alarumque nasi. de Occipitales trekken de huidt van het hooft te rug.

B orbicularis palpebrarum trekt de oog-leden tot een wanneer ze begint te werken indien ze voortgaat sterker te werken drukt en rimpelt zy dezelve, daaren-boven trekt ze de winkbrauw, den klei-nen hoek, en de wang, met de oogleden in een, brengt dezelve een weinig naer den groten

hoek en drukt eindelijk den
rimpel

2 D Compressor naris drukt
het beweeglyke van de neus
naar het middelrif, waardoor
zy het neusgat een weinig
in-een drukt, in de huidt van
de genoemde zyde dwars.
rimpelt

3 C Levator labii superioris
alaeque nasi. in een deze
spier de Lip met de vleugel op-
beurt, maakt zi de huidt
slap, welke is tusschen deze
in den ... hoek. ...
dat ze een weinig naar voren
Opklimt, en verwydert het
Groetje in het welke de wang
de vleugel van de neus in-boren.
Lip zyn eindigt wanneer zy
te gelyk werken namelyk
de Levator van de bovenlip

Fig. 13

Fig. 3 De Zygomaticus aan beide Zyden, de Levator
anguli oris en de Buccinator.
E Zygomaticus minor die trekt de bovenlip
naar de Zyde schuins opwaarts.
FFF Levator Labii Superioris in tria capita
divisus. deze spier trekt de Lip naar het oog
en te gelyk een weinig naar de Zyde waar
door zy doet opklimmen het geene wat tusschen
het oog en de Lip is.
G Zygomaticus major trekt den hoek met
het onderleggende deel van de wang naar die
plaats dewelke in het midden tusschen de Slaap
en het oor is: en ook tegelyk de wang als
de Levator anguli oris. maar kragtiger zy ver-
heft dezelve onder het oog in een getrokken-
Zunde voorwaards. en drukt ze naar de
Zyde van den Slaap, als in een lachen zien.
H Levator anguli oris. duobus hic donatus capitibus
trekt dezen hoek en dat deel van de wang het
welk aan de Zyde van de kin is opwaarts:
en waardoor de wang, dewelke onder het oog
verschynt, in een getrokken naar voren opklimt.

gelyk in eenen Cirkulus.

I Nasalis Labii Superioris pars, hic tantum principium Litt: (i) deze Spier helpt den Orbicularis de hoeken van den mondt te Samentrekken, en voor het dwarstrekken de bovenlip rimpelen; het schynt ook, dat ze het middelrif van de neus en den bol naer beneden trekt. Men ziet meermaals dat ze haar begin neemt van den onderkant van het middelrif het naast aan de lip, gelyk als in de fig: verbeelt is.

KK Orbicularis oris, van het agterste deel wordt deze kringspier bekleedt met het vlies van den mondt: waar uit blykt dat ze de mondt te zamen trekt en de lippen rimpelt.

L Musculus Risorius Santorini. Hare werking schynt het deel van den Buccinator en het agterwaerds trekken tot hulp te dienen.

M Depressor anguli oris, drukt den hoek van de mond nederwaerds; zy werkt in tegendeel van den Zygomaticus major en Levator anguli oris.

In sommige Lichamen hangen de regter en Linker
aan een onder, aan de kin met een kromme streek.

NNN Masseter, deze spier trekt het onderste
kakebeen regt naar het bovenste en drukt
het aan het selve maar indien het onderste
kakebeen omlaag en vast gezet is, trekt ze
het voorste deel van het hooft nederwaards.
indien dat regter deel van dese spier alleen
werkt, brengt ze het kakebeen uit getrokken
zynde weder op zyne plaats.

O Depressor Labii inferioris. trekt de onder
lip om laag en het geene wat onder dezelve
aan de zyde van de kin is, en de kin zelfs
schuins naer de zyde, in de welke zy is.

P Latissimi colli par: quae maxillam inferiorem
(cui inseritur sub ortu Depressoris anguli oris)
supercandens, fibras suas in Depressorem Labii
inferioris propagat.

QQQ Buccinator, zy trekt den mond met beide
de lippen naar de zyde agterwaards, in het
welke zy geholpen wordt door den Risorius
daar zynde. zy trekt ook den hoek, door

Welke het deel van de wang, dat aan de zijde van den mond is gerimpelt wordt.
Voort overige maakt ze de wang vast en beweegt ze.
R Musculi Sternomastoïdei pars.
SS musculi Sternohyoidei pars.
TT Coracohyoidei portio.
V Attollens auriculae trekt het oor opwaard en spant hetzelve deel, aan het welke zy gehegt is; voornamentlyk indien de frontales en occipitales in den selven tijd hunne werking doen, i.a. occipitalis fibrae obliqua superiora [illegible] & frontalis fibras decussantes
b Rami arteriae temporalis.
c Ligamentum parvum in cantho oculi externo, e quo orbicularis palpebrarum fibrae pro majore parte oriuntur.
cx Canthus externus
d Musculus anterior auriculae trekt de verhevenheid welke de concha onderscheidt, naer voren opwaards en spant dezelve.
eeeee Cutis abscissa cum panniculo adiposo.

f f. Panniculus adiposus musculos faciei in
latere sinistro operiens. Sed in dextro latere
tolli magis naturaliter. ut fit.
g Glandula Parotis.
h Ductus Salivalis Stenonianus e glandula
parotide prodiens qui super masseterem
[illegible] tendens, in hoc [illegible]
inflectitur [illegible] angulo [illegible]
hic cum Zygomatico majore jacet et
tandem perforat buccinatorem.
i i Cuticula Cuti adhaerens.
k k k Helix
l l Antihelix l x l x crura ejus.
m tragus n antitragus. o Lobus.
p cavitas innominata sive prima.
q Scapha sive secunda cavitas.
r Conchae pars superior sive tertia
s Conchae pars inferior sive quarta.
De innerlijke [illegible] des gemoeds worden
meerendeels kenbaar uit verschillende be-
wegingen der spieren in het aangezicht,
en verandert de plaats [illegible] door

„ eene bijzondere gesteldheid dezer deelen
„ en herhaalde samentrekking der spieren
„ allengskens voortgebragt, zodanig dat
„ dit aan eenen kundigen niet verborgen
„ kan blijven.

„ Murray zegt alle muskelen of spieren
„ die de hartstogten bij den mensche uitdruk.
„ ken zijn zeer lang en beweegbaar, konnen
„ vrij en onverhinderd naar alle kanten be
„ wogen worden en zijn dermaten met vet
„ omringt dat zij in staat zijn om allerleij
„ gedaantens aan te nemen

In eene andere verhandelinge wordt gezegd
„ de overeenstemming der uitwendige figure
„ of vorm met de inwendige hoedanigheden
„ is niet het gevolg van de uitwendige verto
„ ringe maar van het natuurlijk of physisch
„ verband. Het is daarmede gelegen als met
„ de oorzaak en het gewrocht; of met andere
„ woorden: de physiognomie is niet slegts
„ eene schilderije van den inwendigen mensch
„ maar werkende, (liever grensoorzaak) de vorm

en orde der muskelen en spieren zouden
des menschen wijze van denken en daarv-
menen, en volgenderwijze daar bij wordt
bedoeld voor 's menschen geest geregelt.
men zegt, dat een breedt en veel omvat-
tend voorhoofd diepzinnigheid te kennen
geeve, dit is zeer natuurlijk; want
tot het diep uitdenken van zaaken is
de muskel of spier van het voorhoofd een
zeer noodzaakelijk werktuig. een
naauw in een gekrompen voorhoofd zal
[illegible] niet doen konnen de diensten,
die men daar van verwachten kan want
het zelve om zo te spreeken geheel
een zeil breedt uitgespannen is.

[illegible] merkt op de werkingen der muskelen
alles aankomt zo is het klaar dat, welke
muskelen tot eenen zekeren aart van den-
ken en gewaar worden hoofdzaakelijk
gebruikt worden, daar in ook de uitdruk-
king van een zekere wijze van denken en
gewaar worden te zoeken zij.
Voor den abstracten denker is de muskel
van het voorhoofd het gewigtigst werktuig.
dit is de reden of oorzaak, waarom men
de uitdrukking daar van in het voor-

heoj. zocki.

Fig. 12 aa Ossa verticis
b Sutura Sagittalis.
ccde sutura coronalis. cc pars, quæ sutura vera est. de pars, quæ squamosa.
f Sutura communis ossi verticis cum multiformi
g Sutura squamosa facta ex osse squamoso ossi verticis assidente.
h Sutura vera communis ossi verticis cum osse temporis.
iklmnp Os temporis & os squamosum.
k processus mammillaris. l processus styliformis, m squama quæ est ante styliformem.
n porus acusticus.
p processus zygomaticus.
q Sutura communis processui zygomatico cum osse jugali.
r Sutura communis ossi squamoso cum multiformi.
s processus lateralis maximus ossis multiformis.
tuuwxxyzz os frontis. t. pars ad tempus pertinens. uu partes ad frontem & syncipot pertinentes. w Sutura Sagittalis per mediam frontem ad nasum usque excurrens xx foramina superciliorum, quorum sinistrum integrum est, dextrum ex parte deficit. y sutura communis ossi frontis cum jugali. zz ossis frontis partes ad lacunarem foraminum oculorum pertinentes
αα Suturæ communes ossi frontis cum ossibus nasi.
ββ ossa nasi, inter qua Sutura ipsis communis.
γ Sutura communis ossi maxillari superiori cum osse nasi.
δ Sutura communis ossi frontis cum processu nasali ossis maxillaris superioris.

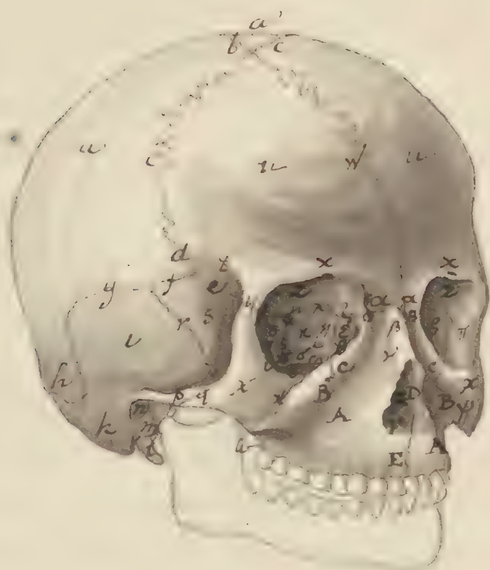

Fig: 14

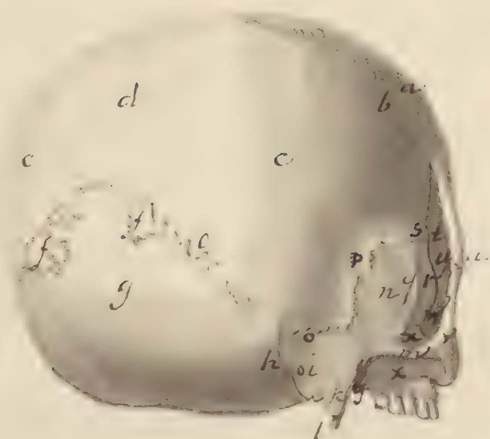

Fig: 15

§ ε os unguis
§ ζ sutura communis ossi unguis cum ~~plano~~ osse frontis
§ η sutura communis ossi unguis cum plano
§ θ Sutura communis ossi unguis cum
§ osse maxillari superiore.
§ ι sutura communis ossi plano cum maxillari
§ superiore;
§ κ os planum
§ λ sutura communis ossi plano cum osse
§ frontis
§ μ processus tenuis ossis multiformis.
§ suturaque ipsi cum osse frontis communis.
§ ν foramen quo intrat nervus opticus
§ cum arteriola a carotide interna ad
§ oculum pertinente.
§ ξ sutura communis ossi frontis cum jugali
§ et multiformi. in sinistro latere inter
§ π & Z sutura communis ossi frontis cum jugali.
§ inter ς & Z, cum processu laterali maximo
§ multiformis.
§ ο fissura, quæ relinquitur inter ossi mul-
§ tiformis processum tenuem, lateralem
§ maximum, os frontis
§ π π ossa jugalia qua parte ad foramina
§ oculorum pertinent.
§ ς ς processus laterales maximi ossis multi-
§ formis, quibus partibus ad foramina
§ oculorum pertinent.
§ inter ς & sinistram π sutura communis
§ ossi jugali cum processu laterali maxi-
§ mo multiformis.
§ σ σ os maxillare superius, qua parte
§ ad fundum foraminis oculi pertinet.
§ τ fissura, quæ est inter os maxillare
§ superius, multiforme & jugale.
§ υ patens pars canalis, qui per fundum
§ foraminis oculi a posteriori parte in
§ priorem deductus.*

φ Sutura Species qua Squama ossea
ina canalis modo dictus i et superiore
parte perficitur, cum reliquo ossis
maxillaris conjungitur.
χχ ossa jugalia e parte exteriore.
ψψ suturae communes ossibus jugalibus
cum maxillaribus superioribus.
ω processus pterygoideus ossis multifor-
mis.
ABC. ABCD ossa maxillaria superiora.
B foramen quod est exitus canalis i supra-
dicti. C Sutura, quae est continuatio Sutu-
rae supradictae φ, marginem foraminis
Oculi circum euntis. D pars ad interiora
nasi pertinens. Dentes apparent.
E Sutura communis ossibus maxillaribus
superioribus.
FG septi narium pars ossea constans e
F vomere, & G Lamina media ossis cribri-
formis.
Fig. 15. a os frontis
b sutura coronalis.
cc ossa verticis.
d. Ego eam Suturam quae sagittam imi-
tatur frequenter deesse inveni
e Sutura Lambdiformis
f ossicula quae Wormiana vocantur.
g os occipitis
h. suturae Lambdiformis additamentum
i k l m n os temporis. i foramen juxta
additamentum suturae Lambdiformis.
k processus mammillaris l processus
styliformis m processus zygomaticus.
n pars squamosa

§ o Sutura ossi temporis communis cum
§ osse verticis.
§ p Sutura squamosa
§ q Sutura ossi squamoso communis cum
§ processu laterali maximo multiformis.
§ r processus lateralis maximus ossis multiformis
§ s Sutura processui laterali maximo
§ multiformis communis cum osse verticis.
§ t. Sutura processui laterali maximo
§ multiformis communis cum osse frontis.
§ u u Sutura ossi jugali communis cum
§ osse frontis.
§ v w os jugale v pars exterior w pars ad
§ cavum temporis pertinens.
§ inter v & m Sutura ossi jugali communis
§ cum processu zygomatico ossis temporis.
§ x x os maxillare superius.
§ y processus aliformis ossis multiformis:
§ obscure.

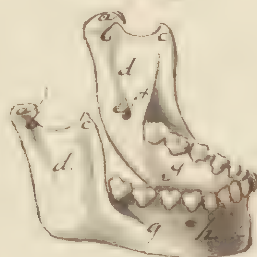

Fig. 16

De tekening van een onderkaak, is gevolgd
nae de 1e Fig. van de 4e tafel van 't zelve werk
en in de 16e Fig aangeschetst.

§ a a Capitula, quibus cum ossibus temporum
§ committitur.
§ b b Cervices.
§ c c processus coronoidei.

o. partes quas ... caput erigit.
l. introitus canalis quem nervus arteria
& vena intrant.
f. eminentia, uit de inhecht meer cradeus
corum, in qua tentinam temporalis extre-
mum a priori parte quodammodo abit.
g.g. pars anterior continens qui per se apparent
h. foramen quo exeunt rami nervi arteriæ
& venæ quæ intrant. foramen e.

Eene minder uitvoerige, maar zeer korte en duidelyke beschryvinge van de beenderen des hoofts vinden wy in de natuurlyke Historie door Houttuyn d. I st. pag 228. en volgs wy zullen dezelve als eene te samenneminge van 't voorschreevene hier laten volgen.

Het Hoofd bestaat, ten grootsten deele uit een' rondagtige doch langwerpige beenkas, het bekkeneel genaamd, samengesteld van agt voorname beenderen, die met elkanderen eene digte holligheid maken welke de hersenen bevat.
men vindt wel is waar in een gedroogd bekkeneel verscheide openingen, doch deeze zyn in een levendig mensch en zelfs in een Lyk, alle maar geheel of ten naasten by gesloten. Van de Gemelde agt beenderen maken er vier het bovenste van het bekkeneel uit, naamelyk het voorhoofdsbeen de twee opperhoofdsbeenderen en het agterhoofdsbeen, de slaapbeenderen de zyden van het hoofd. De vier eersten zyn met naaden samengevoegd, die als met tanden van een zaag in elkander schieten, en zo vast

Vereenigd, dat niets van het uiterste ge-
weld in staat is om ze uit elkander
te doen gaan. De twee laatsten van de
agt beenderen des bekkeneels stuigtende
het onderste en voorste gedeelte worden
genoemd het wiggebeen en zeefbeen
het een wegens zyne figuur en plaat-
zing, het andere wegens zyne zeef-
agtige zelfstandigheid. Dus hebben
ook de beenderen van het bekkeneel
in 't midden van hunne dikte, iets der-
gelyks 't welk onder den naam van
tusschenlaag [Diploë] onderscheiden wordt
van de beide tafelen, tusschen welke het
begrepen is.
Het aangesigt is samengesteld uit ver-
scheide stukken beens, die begrepen worden
onder twee voornaame deelen de kaaken
genaamd, waar van de bovenste onbeweeg-
lyk is, de onderste beweeglyk. De
bovenkaak bestaat uit dertien been-
deren. te weeten, de 2 eigentlyk ge-
naamde kaakbeenderen, die ver de groot-
ste zyn van allen, de twee jukbeendert-
jes die de wangen stennen; de twee
eigen beendertjes van de neus, de twee
nagelbeentjes die de traanbuys uit de
oogen gedeeltelyk doorgang geven; 2
sponsagtige beentjes in de neus, de
twee van het gehemelte, en dat enkele
been 't welk een gedeelte van het middel-
schot der neus uit maakt, het ploegbeen (vomer)

" geheten. deeze beendertjes zyn door en
" kele naaden, doch niet te min zeer vast
" Samengevoegt. De onderkaak bestaat
" in een volwassen mensch maar uit
" een Stuk beens, gelykende naer een
" boog, wiens enden opwaards ryzen.
" Waar mede zy, op een zeer konstige wyze
" Gewrigt worden aan de Slaap beenderen.
" men vindt in deeze zowel als in de boven
" kaak, wanneer het getal vol is 16
" tanden te weeten 4 die in de midden van de
" kaak, incisores, Snytanden, aan yderen zyde
" van deeze een dus 4 in getal Hondstanden
" ooke wel hoektanden, de twee in de boven
" kaak dragen de naam van oog tanden
" om dat derzelver wortels naer de oogen
" strekken werende somtyds tot in de holte
" der kaake beenen door het getal der
" Agtertanden die men gemeenlyk kiezen
" noemt is 20, 5 wederzyds boven en onder
" hieten ook molares maaltanden, de
" 2 voorste die aan de hoektanden volgen
" zyn kleynder dan de 3de en 4de de 5de in
" ydere rey komt zeer laat en zelden voor
" de volwassendheid te voorschyn: wes
" halven men die agterste kiezentanden
" van het verstand genoemdt heeft.
Lavater in het 11 d: van zyn werk over de
" Physiognomie zegt dat hy het Stelsel
" der beenderen houdt voor de Grondteekening
" van den mensch — den hoofd Schedel voor den

grondslag van het stelsel der beenderen
[illegible] het vleesch alleen lykbaan als
het coloriet of sieraad van deeze tekening
Santorinus zegt, de holligheid van den
mond van het verhemelte zo als in 't
[illegible] van de [illegible] die den toon of het
geluid vormen, deeze zyn by het vrouwe
lyk geslacht kleinerlyker [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] in, en bygevolg het [illegible] gedeelte
van de holligheid des monds.

De herssenpan (zie Lavater II D: pag 99) zo
hard dezelve is, zo week en voegzaam is
dezelve [illegible] eenen langen tyd zo
dat er van binnen aan de herssen van door
de bestendige drukking van het bloed
[illegible] en zelfs van de [illegible]
tegens dezelve, als waare het vooren
[illegible] en groeven hier in ontstaan.
De holligheid der herssenpan regelt zich
zo als men duydelyk bemerken kan,
naar de daar in vervat zynde massa
der groote en kleyne herssenen, en
derzelver vermeerdering gedurende
alle de trappen van den ouderdom,
zo dat de uitwendige gestalte van
dit ingewand aan de binnenste vlakte
van de herssenpan volkomelyk uit
gedrukt verschynt. en wie twyfelt
er aan of niet even zo wel om den
omtrek van derzelver uitwendige vlakte.

daar door bestemd worde.
De [illegible] tot [illegible] vermogen dit.
[illegible] ter [illegible] bewaren die agter
de [illegible] liggen zijn in de [illegible]
[illegible] nog niet voorhanden zij
worden bij [illegible] [illegible]
[illegible] en dikker [illegible] bij de vrouwen
[illegible] [illegible] en [illegible] [illegible]
bij [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] en liggen bij [illegible]
bij [illegible] en [illegible] [illegible] zich
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] zijn.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en andere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] en [illegible] in het [illegible]
[illegible] in het [illegible] [illegible] zich
[illegible] [illegible] van den [illegible] [illegible]
of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] 98. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de nationale [illegible]
De [illegible] van eenen Hollander [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
van [illegible] [illegible] aan beide zijden [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] het [illegible] breed
[illegible]

§ 't hooft beeld van den Ethiopier ligt
§ sterk in de hoogte, is schielijk en in
§ [illegible] tegen het voorhoofd, en de deszelfs
§ sterk uitstekende van agteren hoog
§ en bolvormig.
§ Zo plat en lang het voorhoofd van den
§ calmuk is, zo hoog en schoon is dat
§ van den Ethiopier, en ongelijk meer
§ naer buiten gewelfd en bolvormiger
§ is het agterhoofd van den Europeaan
§ dan dat van den Moor.
§ Galenus zegt dat de hoofden der Genueze
§ en voor al die der Grieken en Turken
§ hebben eene klootsvorm [illegible]
§ de duitschers veel al een gewrongen agter
§ hoofd en breed agter
§ de Nederlanders hebben meer langwerpig
§ hoofden
de omtrekken der voorhoofden zullen op zijn
plaats noch nader beschouwd worden
dezelve gelijk men die der hoofdschedels
en agterhoofden kan met het naauwkeurigst
laat staan in de schaduw beelden, waarom
Lavater derzelver verhandeling ook direct
agter die der beeltenissen laat volgen
hy zegt zyn physiognomisch gevoel meer
door schaduwbeelden als door de aan-
schouwingen der naturen zelve geoeffend
en gescherpt te hebben.
§ het schaduwbeeld is het zwakste

en zo digt maar te dat is de punt van
getrouwste uitbeelding die men van
eenen mensch kan geven —
't is wel weinig groot maar het is 't
zuygerste —
Het [illegible] raagt te verstrooyd
Oplettenheid by een concentreeren derzelve
enkel en alleen op den Omtrek en
de Grenzen en maakt der hebbende
Oplettendheid ten [illegible] zigten bepaalder.

(* Mr. Lavater schryft [illegible] werkje [illegible]
[illegible] zamenstel van professor Muller
[illegible] zin men
[illegible] gelezen te hebben, [illegible]
[illegible] hem anders het zelfde van de [illegible]
[illegible] over dat
Onderwerp [illegible] doen. Vryspreken,
Muller stemt volkomen in 't volgende
gevoelen van Lavater over een, namelyk
dat elk menschelyk lichaam zo als elk
lichaam in 't gemeen, op eene bepaalde
wyze, tot verscheyden zigtbare en ongelyk-
aardige ingredienten of zamenge-
mengelde is, dat in het groot labora-
torium van God, indien ik het zo noemen
mag, voor elk lichaam eene eigene
vorm van mengsel een bizondere recept
te vinden zy, waardoor de trap zyner
levens, de aard zyner geestigheid, ont-
vangbaarheid, werkzaamheid bestemd
wordt; dat overzulks elk lichaam
zyn eigen individueel of bizonder tem-
perament of eenen eigenen trap van
aandoenlykheid hebben kan zo weinig

als de verscheidenheid der aangezigten
aan de minste twijffeling onderhevig zijn
dat in bijzondere temperament geheeg-
-saam nooit met een afzonderlyk
hooftemperament intreft maar altoos
samengesteldt is uit verschillende grade
Waar van dan eens dit temperament
dan weder ~~ook~~ ander het plus ver-
-krijgt. wordt mede door beide autheuren
be-regt aangemerkt.
De Hooftemperamenten worden gewoonlyk
tot 4 bepaalt dezelve worden niet
onaardig in de navolgende versjes aan-
-gegeven

Colerisch

De Zomer 't vieren ik zyn eens van aard en zeden
Al wat ik overheer is dor en schraal van leden
is volksken geel van huyd, ligt, wakker haastig paard
Is twist en woelziek volk regt volk van Mavors aard.

Sanguinisch

Ik tierd nae Lente en Lucht in doe als [illegible] rooten
[illegible] daar ik veersch en kaker, aardig bloeten.
Myn volk is zwaar van vleesch van harten onbezwaard
't is vrij en vrolyk volk een volk van Jovis aard.

Phlegmatisch

Met water heb ik nooit met winter nooit gestreen
Wi drie zyn 't samen een in twee hoe averechts
Myn volk is blank en bol traag, dom en onvermaard
't is volk van Cinthia, wat kout en koel van aard

Melancholisch

Den aard van aarde en herfst agt elk mij ingegoten
ook voelt men in den herfst myn heerschappy vergroten
Myn volk is mager, bruin, swaarmoedig, ligt verwaard
Diepzinnig steeds en stil, en van Saturnus aard

J. Dekker [illegible]

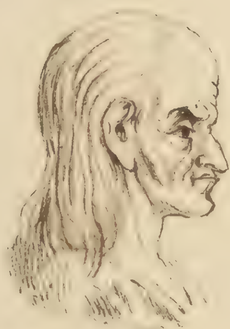
het cholerieke is het meest van zykste in alle
soorten van hoogte zonder gewaande schee-
men.
het Melancholieke in alle soorten van diepte
alwaar het slegts eenen deeligen grond vinden
of verwachten kan.
het Sanguinische in alle soorten van
uitgestrektheid tot de verstrooijingen in het
oneindige toe.
het Phlegmatique is niet aantrekkelijk,
noch in eenen grooten afstand, noch in hoogte
noch in diepte; dit temperament heeft
alleenlijk maar het geven het zelve in
rustte gemakkelijk en het veelst verkrijgen
kan. Lavater
noch zoo een autheur elders zegt
het capitaal van het temperament zoude
gelegen zyn in den omtrek van het geheele
Lichaam; ook de interessen die dit capitaal
opbrengt zouden te zoeken zyn in het be-
weegen oog, in de wenkbraauwen en
den mond, in de actuele verwe of kleur
daarvan zal men bevinden dat de tempe-
ratuur of aantrekkelijkheid verminderen
van het organieke of werkelijke leven
in bestemde en bestendige omtrekken
bevestigt; dat het bloed gevoelig en ver-
beeld. zuiker lymen ontvetten uit welker
brenging de graad der aantrekkelijkheid
in de hoogte, breedte, diepte en horizontale
zelf zich laat bepalen.
alle brede omtrekken van een aangezicht
en van een geheelen menschen leven ons
caracteristiek zynen om, die ten minsten

tweezins konnen beschouwd worden.
Vooreerst volgens derzelver inwendige
natuure en dan volgens derzelver ge-
legenheid. Derzelver inwendige natuur
is tweederley regt of krom; en der-
zelver uitwendige gestalte is insgelyks
of perpendiculair of scheef. beide
hebben haare menigvuldige ondergeschikt-
heden doch die gemakkelyk te klassifi-
ceeren zyn. — En indien by deeze profil
ontrekken [illegible] eenige boven elkander
staande grondlynen van het voorhoofd
[illegible] [illegible] gemakkelyk geen
grond om te twyfelen, of op deeze wyze
niet de temperatuur van elken mensch
in 't gemeen, het hoogste en diepste
zyner aantreklykheid [illegible] op
[illegible] voorwerp, te bepaalen zyn.
Het Pathos of de natuur van het tempera-
ment, het [illegible] van [illegible] werklyk-
[illegible] aantreklikheid ontstaat zich in de beur-
ging der Spieren, die zich in elk deel
des lichaams regelt naar de gesteld-
heid en vorm van het lichaam. Het is
weeze elk menschen hoofd is in staat
tot het voortbrengen van alle soorten
van bewegingen der hartstogten; doch
elk alleenlyk tot een zeekeren trap.
Maar vermits deeze trap veel moeylyker
te vinden en zwaarer te bepalen is, dan
de ontrekken der profil, en ook daar uit
niet zo gemakkelyk, tot den trap der elasti-

„ „aliteit en der aantrekLykheid in 't gemeen
„ te besluiten Zoude Zyn." Zo als uit de
„ rustende omtrekken, zo zoude men voor
„ eerst met deeze alleen genoegen konne.
„ neemen, en wel (gemerkt het hooft
„ de Som van het Lichaam, het profil
„ of de Grond Lyn van het voorhoofd een
„ Som van het hoofd is) met de profil
„ Lyn des aangesigts, of met de Grondlyn
„ des voorhoofts. thans weet men reeds
„ dat elke Lyn hoe meer Zy den cirkel
„ boog of nog meer het ovaale nadert,
„ het cholerieke vuur ontwykt. - maar
„ dat een meerder nadert, hoe zeghter
„ en sterver en meerder gebroken zy is.

5

1

2

3

De Cholericus is.

Staatig van gezigtstrekking.
Vuurig en groot van oogen.
Donker van uitzigt
Bruin rood of zwartachtig van kleur.
de oogen zwart, of bruin, of donker blaauw.
de Aderen van het voorhoofd meest uitpuilende.
niet ligt Lagchende, maar dan schaterende.
de mond toe en de Lippen iets voor uit.
het hair veeltyds bruin of zwart.
Dikhairige Wenkbraauwen.

De Sanguineus. is
Van Gedaante zeer veranderlyk.
Helder van oogen, ligt bruin of helder blaauw.
Vlug en [illegible]
[illegible] van [illegible]
[illegible] Lagchende.
het hair blond of rood.

De Phlegmaticus is
rond, glad, vol of vet.
[illegible]
Ligt bruine oogen
en ligt gekleurd hair.

De Melancholicus is
Statig en bedeeSt in gezigtstrekken
Donker van Gezicht. holoogig.
zwart. Loom en Sluipende van uitzicht.
bleek van kleur het hair wit, grys
of geelachtig.
Zonder Lagchen
de Lippen hangende.
Het aangehaalde overgenomen uit het werkje van Muller
[illegible] van den Phlegmaticus want Muller noemt

maar 4 hoofttemperamenten aan beschouwende
te flegmaticus als eenen Zieke.
Omtrent het nationaal in de physiognomie vinden wij in het tweede deel van
de Inleiding tot de physiognomie
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Spanjaarden en Portugeezen hebben
een [illegible] en [illegible] gezigt en eene hooge bruine
Verwe.
Der Franschen gedaante is niet groot of
groot, echter welgevormd, zij zijn van
meest bruin van huid.
De Italianen zijn van eene vrij schoone
gedaante, meest bruin van vel,
zwart van hair en bezitten doorgaans
kleine levendige en zwarte oogen.
Een Hollandsch gelaat vertoont niet
Zeden [illegible] vergenoegde rust en te
vredenheid met zich zelven.
De vorm van het aangezicht der Engelschen
valt meer in het ronde, is doorgaans
vrij bevallig, hun voorkomen is door
[illegible] peinzend nadenkend en vol van
ernst
De bewoners van bergagtige streeken of
van Gebergtens, zijn over 't algemeen sterker
en treffender gevormd; de gedeeltens van
hunne physionomie zijn scherper, meer
hoekswijze gevormd en derzelver voorkomen
moediger, [illegible] meer geharde en
tot een spoedig beraad vaardiger dan

te bekomen van groote en kleine
volgende teekenen.
Italianen [illegible] Zeer merkelijk, om de
[illegible] trekken der Gedeelten
[illegible]
Opmerkingen.
[illegible] spreken de [illegible] van
den Mond en [illegible] ontrekken;
[illegible] deze vrouwen en ontrekken
rondom de ooglederen, vindt [illegible]
boven ook den vorm hunner muizen
op eene zeer Charakteristique wijze in
[illegible]. [illegible] zyn deze [illegible] maakt
ziet men in [illegible] althans
in zeer veele gevallen bezigtig, aan
[illegible] wat [illegible] hangende
op eene bizondere wyze [illegible]
[illegible] Lavater maakt [illegible] zyne
verhandelinge over de physiognomie [illegible]
[illegible] zyne bevindingen [illegible] uit
[illegible] in [illegible] volgende
[illegible] enz.
De Franschen [illegible] kenmerkt [illegible]
[illegible] zy zyn niet zo sterk ge-
[illegible] als de Engelschen, en niet zo
kleinachtig als de Duitschen. [illegible]
[illegible] kennen [illegible]
[illegible] den Italiaan aan den [illegible]
[illegible] en [illegible]
[illegible] den Engelschman aan het [illegible]
[illegible] voorhoofd en [illegible]
den Hollander [illegible]

en het witte hair, een Duitscher van
de spraak en [illegible] den de Engelschen
[illegible] de Russen aan den Hollander
heeft wit of zwart hair.
[illegible] meer van een trone van de engelschen
[illegible] het bijzonder, de engelschen hebben
[illegible] [illegible] van kolken
namelijk alleen van boven zijn zij gewest
naar beneden omtrent de van branden
[illegible] de dracht opgenomen of rechtlijnig
[illegible] kort en spits, maar ik
[illegible] eenige stompe bladen maken
[illegible] [illegible] uitgenomd
[illegible] algemeen de gelijk wanneer
[illegible] meer gespannen [illegible] hebben,
hebben de engelschen groote wedijveren.
[illegible] [illegible] Lijnen en [illegible]
[illegible] [illegible] maar voornamelijk
[illegible] zij zich [illegible]
[illegible] [illegible] op [illegible] sterk
open [illegible] [illegible] zijn
[illegible] [illegible] zijn overtuigd
[illegible] in een groot [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] kleine [illegible] bij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] kleur de [illegible]
van [illegible] Duitschen.
[illegible] [illegible] welken ik
[illegible] [illegible] gezien heb

[illegible] uit [illegible] en [illegible] gebou-
[illegible] zijn [illegible]
[illegible] van alle [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible] in zijn [illegible] van een [illegible]
naar Italien uit het [illegible] en
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] natio-
naal [illegible]

Un certain air de Liberté, d'aisance & de gaieté joint à une physionomie des plus heureuses devient le partage en faveur des habitans des Grisons. Je n'ai vu nulle part tant d'animation dans les traits tant de vivacité dans les yeux et en général rien de plus animé & de plus expressif que ces visages. - - - - - - - -

Les physionomies nationales ne doivent être étudiées qu'à la campagne, où les habitans suivent sans gêne l'instinct de la nature. Dans les grandes villes les hommes sont par tout à peu près les mêmes & l'éducation n'y fait en quelque sorte qu'une seule [illegible] de toute la nation.

Au reste les femmes de la campagne aux environs de Mien sont belles & bien faites, petites, teint d'un [illegible] parfaitement fin

urcie d'un profil distingué, mi-
bien dessiné avec une légère élévation
au dessous du front vers la pointe
qui tient un juste milieu entre ce
qu'on appelle nez pointu et nez camus:
yeux noirs d'un regard spirituel,
même un peu malin, tel enfin
que le peuple a une forme nationale
qui approche beaucoup de celle des
[illegible].

Nergens schynen de speelingen der natuur
vryer althans voor 't menschelyk onderzoek
moeijelyker te zyn dan in de kroost en
familiekweekingen.
"Er zyn zekere gezigtsvormen (zegt Lavater)
die zich zeer lang voortplanten, en andere
die zeer ras weder sterven. De schoonste
en lelykste aangezigten, ik zeg niet
gezigtsvormen, maar die welke men
gemeenlyk voor schoon en slegt ver-
klaart, zyn niet die welke gemak-
kelykst overerven; zoo ook met de middel-
matigen en onbeduidenden, maar de groote
en kleinachtige gezigtsvormen erven
zeer ligt en dikwyls zeer lang over.
Ouders met de kleinste neuzen krygen
kinderen met de grootsten en meest uit-
geteekenden maar zelden omgekeerd.
Heeft een vader of eene moeder eenen
zeer grooten, dat heet sterk gebeenden

neus, dan zal gewis ten minste een
van hunne kinderen iets daar van
erven, en hij zal zich zo ligt niet meer
uit de Familie laten uitdelgen,
bijzonder wanneer hij in de vrouwlijke
Linie voort wordt geplant. het kan
zijn, dat hij zich veele jaaren incognito
houdt, maar over kort of over lang
zal hij zich moeten openbaaren, en
zijne gelijkvormigheid met zynen stam-
vader zal zich bijzonder een of twee
dagen na den doot ontdekken.
Heeft de moeder buijten gewoon heldere
levendige oogen, dan kan men bijna
zeker zijn dat de meeste kinderen
deeze oogen van haar erven zullen,
want de moeder verbeeldt zich niets,
en spiegelt zich in niets met zodanige
verliefdheid, dan in haare eigene oogen.
— korten en gewelfde voorhoofden erven
zeer ligt maar niet lang over
Onder alle temperamenten erft geen
zo ligt over, als het bloedrijke
het Melancholieke temperament des
Vaders erft zeer ligt over voor de natuur-
lijke bezorgtheid der moeder dat het
over erven zal.
Wanneer het Cholerieke temperament

voor hun Deel zich eer in een famili
aartig ingewikkeld heeft dan van het
zelfst. [illegible] [illegible] en het zich
weer tempert.
Omtrent het manlyk en vrouwlyk
Geslacht voor Lavater de volgende uit
gesproken.

De man sterker	de vrouw zwakker
— rechter —	dunne
— staat	treedt zachter op
aan schouwt en neemt waar —	blikt en bevindt
ernstig	ligt
hooger en breeder	kleiner en schraaler
taayer en ruuwer	gladder en zachter
bruiner	blanke
rouwiger	een vouwiger
korter en harder van hair	langer en zachter
gedrongener wenk-braauwen	dunner
meer voor gebogene Linien	meer inwaard gebogene
meer recht lynig	meer kromlynig
stoekiger	[illegible]

